

Grund til at antage, at den er særdeles human i det Hele taget. Der har været en stadig Fremgang i denne Henseende, og ærede Medlemmer maae ikke, naar de ere tilstede ved en militair Dvælse, være for tilbøielige til at troe, at der er Raahed, hvor der i Virkeligheden kun er en vis Kraft og Bestemthed i Commandoen. Det er meget vanskeligt for dem, der ere udenforstaaende, og som ikke ere vant til det Sprog, at forstaae, at der ikke i disse Udtryk er Andet end den Bestemthed, den Kraft, der er nødvendig for at fremkalde øieblikkelig Lydighed. Deri ligger For skjellen. Smebend vi i alle andre Forhold meget vel kunne spørge med Manden: „Skal det være strax?“, saa er dette ikke anvendeligt i de militaire Forhold. Commandoen kommer ud med en saadan Kraft, at den som ved en electriske Paavirkning øieblikkelig meddele sig den Underordnede. Dette medfører en vis Haardhed, som i Forbindelse med, at Stemmen efter den megen Befalen ofte bliver hæs, gjør paa de Udenforstaaende det Indtryk, at der er en særdeles Raahed tilstede. Jeg skal ogsaa nævne en anden Ting, og det er, at naar en Befalingsmand er ivrig, naar han har det paafinde, at det skal gaae ordentlig og godt, saa kan han meget godt komme til at bruge Udtryk, som han selv bagefter slet ikke veed noget af, og naar De spørge hans Undergivne, have de heller ikke lagt Mærke dertil; thi de have begge to været ivrig bestæftigede med Dvælsen, og saa have de ikke lagt Mærke til, at der er faldet Udtryk, der for høviste Øren ikke ere, som man kunde ønske det. Dermed vil jeg ikke have sagt, at man ikke skal stræbe efter at formilde Tonen og at undgaae Brugten af bestige Udtryk, men man maa ikke tillægge dem for stor Betydning; man skal erindre det gamle Ord, at det gaaer ikke altid til, som Præsten prædiker, og jeg henstiller til de ærede Forespørgere, om der ikke t. Ex. i Skolerne eller ligeoverfor Tjenestehende, foresalder Meget, der ikke er ganske, som det skulde være, men som dog ikke har nogen ond Betydning,

naar det ikke skeer i ond Hensigt. Bestræbelserne bør være rettede paa at indføre en muligt human og blid Tone; men man maa paa den anden Side ogsaa tage Hensyn til det hele Forholds Charakter, naar man vil bedømme det enkelte foreliggende Factum. Det skulde være mig kjært, om disse Udtalelser kunde tilfredsstille de ærede Medlemmer. Jeg søger ikke at fremkalde en Discussion, men har troet at burde sige Dem, hvorledes jeg opfatter ikke blot den her foreliggende Sag, men denne Sag i Forbindelse med nogle af de Discussioner, der have fundet Sted om Hærloven og Lønningsloven.

H. Olsen: Jeg kan forsaavidt takke den høitærede Krigsminister for endeel af de velvillige Øtringer, han har brugt, og jeg kan takke ham, fordi han har indrømmet, at Tonen ved Hæren maa udvikles og gaae i en human Retning, men der var dog meget i hans Foredrag, hvori jeg paa ingen Maade kan være enig med ham. Jeg maa først og fremmest udtale, at det ikke er noget Usædvanligt, men Noget, vi ifølge vor hele Stilling som Rigsdagsmænd ere fuldt berettigede til, naar vi fremdrage et Anliggende som det foreliggende for Rigsdagen. Det er et Anliggende, hvori det hele Folk er interesseret, hvori det saa at sige har sit eget Kjød og Blod, thi det kan paa ingen Maade være Folket ligegyldigt, hvorledes dets Sønner, som indsendes for at lære at føre Vaaben for Fædrelandet, behandles. Den høitærede Minister har nu sagt, at Meningerne ere meget deelte om, hvad der er passende, og dette har jeg allerede indrømmet, da jeg første Gang havde Ordet i denne Sag; men naar den høitærede Krigsminister mener, at Tonen ved eller Maaden, hvorpaa Recrutterne i Hæren undervises, maa være fuldstændig forskjellig fra al anden Underviisning, kan jeg ikke indrømme dette. Jeg troer virkelig, at i dette, som i ethvert andet Forhold, staaer det gamle Ord ved Magt, at et godt Ord finder et godt Sted. Man kan dog ikke gaae ud fra,